

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI MATURANTOV Z RUSKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B2

BRATISLAVA 2012

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 30. 8. 2013
pod číslom 2013-10834/28677:1-0922 s platnosťou od 1. 9. 2013.

ÚVOD

Cieľom maturitnej skúšky z ruského jazyka je zosúladienie požiadaviek na jazykové vedomosti a spôsobilosti žiakov, zjednotenie kritérií hodnotenia komunikačnej jazykovej kompetencie žiakov a dosiahnutie objektivity maturitnej skúšky. Nový typ maturitnej skúšky umožní žiakom študovať doma aj v zahraničí a uplatniť sa na európskom trhu práce.

Úroveň zvládnutia cudzieho jazyka bola špecifikovaná už v roku 2001 v dokumente Rady Európy Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie. (SERR).

Spoločný názov pre úroveň B1 a B2 je samostatný používateľ (independent learner), čo predpokladá, že žiak aktívne pristupuje k získavaniu vedomostí nielen na hodinách ruského jazyka, ale i prostredníctvom všetkých dostupných médií (samoštúdiom) v zhode so svojimi osobnými záujmami a profesijnou orientáciou. Požiadavky kladené na žiaka predpokladajú uvedomelý prístup žiaka k osvojeniu si cudzieho jazyka.

Model maturitnej skúšky z ruského jazyka je jednotný pre všetky typy stredných škôl. Podkladom pre vypracovanie cieľových požiadaviek sú Štátny vzdelávací program pre vyššie sekundárne vzdelávanie a Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie.

Žiak na úrovni B2:

- rozumie hlavným myšlienkam zložitého textu na konkrétne aj abstraktné témy vrátane odborných diskusií vo svojej špecializácii,
- komunikuje na takom stupni plynulosti a spontánnosti, ktorý mu umožňuje viesť bežnú konverzáciu s rodenými hovoriacimi bez toho, aby to pre ktoréhokoľvek účastníka interakcie predstavovalo zvýšené úsilie,
- dokáže vytvoriť jasný, podrobný text na rozličné témy a vysvetliť svoje stanovisko k aktuálnym témam s uvedením výhod aj nevýhod rozličných možností.

TEMATICKÉ OKRUHY

Tematické okruhy sú pre obe úrovne rovnaké. Základom hodnotenia bude rozsah slovnej zásoby, používanie gramatických štruktúr, stupeň jazykovej pohotovosti, obsahová stránka prejavu a pod.

Úlohou žiaka je zaujať stanovisko k téme a odôvodniť ho v rozhovore. Hodnotí sa vyjadrenie stanoviska, vecná argumentácia, výber faktov a informácií, gramatika.

1. Rodina a spoločnosť

- a) životopis (osobné údaje: meno, bydlisko, dátum a miesto narodenia, rodinný stav, významné momenty v živote),
- b) členovia rodiny (zovňajšok, charakter, záľuby),
- c) rodinné vzťahy (vzťahy medzi súrodencami, rodičmi a deťmi, starí rodičia, pomoc v rodine, domáce práce, všedné dni a rodinné oslavy),
- d) predstavy o svojej budúcej rodine, partnerovi, bývaní, práci,
- e) rodina a spoločnosť (funkcie rodiny, rodina kedysi a dnes, generačné problémy

a problémy monoparentálnych rodín, rozvodovosť, nízka pôrodnosť).

2. Domov a bývanie

- a) môj domov (opis prostredia, v ktorom bývam, vybavenie miestností),
- b) bývanie v meste a na vidieku (výhody a nevýhody),
- c) ideálne bývanie (vlastné predstavy o bývaní),
- d) domov a jeho význam v živote človeka (kultúra bývania u nás a v iných krajinách),
- e) problém bývania mladých rodín, kúpa a prenájom bytu, deti na sídliskách.

3. Ľudské telo, starostlivosť o zdravie

- a) ľudské telo,
- b) bežné a civilizačné choroby, úrazy, telesné a fyzické stavy, návšteva u lekára, v lekárni,
- c) zdravý spôsob života (správna životospráva, telesná a duševná hygiena),
- d) zdravotnícka starostlivosť (prevencia, očkovanie),
- e) štátne a súkromné zdravotníctvo (zdravotné poistenie, odborní lekári).

4. Doprava a cestovanie

- a) prípravy na cestu, dôvody, cieľ a význam cestovania (za prácou, na dovolenku, služobne),
- b) dopravné prostriedky (výhody a nevýhody jednotlivých dopravných prostriedkov),
- c) individuálne a kolektívne cestovanie (spôsob a druhy dopravy, druhy ubytovania, stravovanie),
- d) cestovanie kedysi a dnes, cestovanie v budúcnosti,
- e) možnosti cestovania do zahraničia.

5. Vzdelávanie

- a) školský systém (typy školských zariadení, skúšky, organizácia školského roka, klasifikácia, prázdniny),
- b) vyučovanie (rozvrh hodín, predmety, prestávky, školské stravovanie, aktivity na hodine),
- c) život žiaka (voľný čas, záľuby, mimoškolské aktivity, brigády, priatelia, vreckové),
- d) štúdium cudzích jazykov (výmenné pobyty, stáže, jazykové kurzy, au-pair),
- e) vzťah učiteľa k žiakovi a opačne.

6. Človek a príroda

- a) ročné obdobia, počasie,
- b) príroda okolo nás – fauna (zvieratá voľne žijúce, v ZOO, domáce) a flóra,
- c) stav životného prostredia (znečistenie zeme, vôd, ovzdušia), prírodné katastrofy,
- d) ochrana životného prostredia (národné parky, chránené územia, environmentálna výchova),
- e) vplyv životného prostredia na život človeka (poľnohospodárstvo, zdravá výživa, agroturistika).

7. Voľný čas, záľuby a životný štýl

- a) možnosti trávenia voľného času,
- b) organizovaný voľný čas (mimoškolské aktivity, krúžky, brigády),
- c) individuálne záľuby (umenie, kultúra, hudba, knihy, šport, domáce práce, príroda),
- d) vplyv zmien spoločnosti na trávenie voľného času (kedysi a dnes),
- e) trávenie voľného času rôznych vekových kategórií.

8. Stravovanie

- a) jedlá a nápoje počas dňa (raňajky, obed, večera), obľúbené jedlo,
- b) stravovacie možnosti a zariadenia (stravovanie v škole, doma, v reštaurácii),
- c) národné kuchyne – zvyky a špeciality (suroviny, jedlá, stolovanie),
- d) medzinárodné kuchyne (charakteristika, rozdiely, špeciality),
- e) zdravá kuchyňa (stravovanie detí, návyky, vegetariánstvo, diéty).

9. Multikultúrna spoločnosť

- a) sviatky - zvyky a tradície (cirkevné a štátne sviatky, folklórne tradície a rôzne podujatia),
- b) spolunažívanie ľudí rôznych národností v jednej krajine,
- c) zblížovanie kultúr (kontakty kedysi a dnes), osobné kontakty s inými kultúrami, tolerancia,
- d) negatívne javy (rasová diskriminácia, intolerancia, vzťah k menšinám),
- e) kultúrne hodnoty iných národov, spolužitie v Európe.

10. Obliekanie a móda

- a) vplyv počasia a podnebia na odievanie,
- b) odev a doplnky na rôzne príležitosti,
- c) výber oblečenia (móda, vek, vkus, nálada, možnosti), starostlivosť o oblečenie,
- d) módne trendy, farby, tvorcovia, módne prehliadky,
- e) „Šaty robia človeka“, šaty na mieru alebo konfekcia (v obchode s odevmi, u krajčírka).

11. Šport

- a) druhy športu (kolektívne, individuálne, letné a zimné, atraktívne športy, rekreačný a profesionálny šport),
- b) šport, ktorý ma zaujíma (aktívne, pasívne), dôvody,
- c) význam športu pre rozvoj osobnosti (fyzické a duševné zdravie, vôľové vlastnosti, charakter),
- d) významné športové podujatia, súťaže, olympijské hry,
- e) negatívne javy v športe (sláva, peniaze, doping).

12. Obchod a služby

- a) nákupné zariadenia (obchody, hypermarkety, trhoviská),
- b) služby (pošta, banka, polícia, čerpacia stanica),
- c) reklama a vplyv reklamy na zákazníkov,

- d) druhy a spôsoby nákupu a platenia (katalógový predaj, splátky, týždenný nákup),
- e) zahraničné výrobky u nás, export slovenských výrobkov.

13. Krajiny, mestá a miesta

- a) dôležité miesta v mojom živote (rodisko, miesto štúdií, miesto trávenia víkendov a prázdnin),
- b) sprevádzanie turistov (privítanie, základné informácie o pobyte),
- c) turisticky zaujímavé miesta (hrady, zámky, kúpele, jaskyne) a mestá,
- d) miesto vhodné na oddych a miesto na spoločenské vyžitie,
- e) miesto mojich snov.

14. Kultúra a umenie

- a) možnosti kultúry v meste a na vidieku (múzeá, výstavy, divadlá, kiná, koncerty, cirkus, tanec),
- b) obľúbená oblasť kultúry a umenia (žánre, známe osobnosti),
- c) návšteva kultúrneho podujatia,
- d) hudobné, filmové, divadelné a folklórne festivaly, atmosféra,
- e) ďalšie druhy umenia – folklór, maliarstvo, sochárstvo, architektúra – najznámejšie osobnosti.

15. Knihy a literatúra

- a) knihy, e-knihy - výber, čítanie,
- b) obľúbený autor a žánre,
- c) prečítané dielo spisovateľa krajiny, ktorej jazyk sa učím (život a dielo spisovateľa),
- d) nositelia Nobelovej ceny za literatúru a ich diela,
- e) kríza v čítaní beletrie (príčiny, kupovanie kníh, služby knižníc, inštitútov).

16. Človek a spoločnosť

- a) morálka (správanie sa mladých a starších ľudí, etická výchova v rodine a v škole),
- b) spoločenská etiketa – stretnutia, pozdravy a blahoželania, etiketa návštev: dôvody a čas, témy rozhovorov, pohostenie,
- c) normy a ich porušovanie (morálka a zákon, nedorozumenie a konflikt),
- d) prejavy záujmu a pomoci spoluobčanom v núdzi, sponzorstvo a sponzori (dôvody a podoby),
- e) vplyv spoločnosti na rodinu.

17. Komunikácia a jej formy

- a) typy komunikácie a jej význam (verbálna, neverbálna),
- b) komunikácia v rôznych situáciách (na verejnosti a v súkromí medzi mladými, mladými a staršími, na ulici, v škole, v rodine, v každodennom živote, vo výnimočných situáciách),
- c) moderné formy komunikácie (mobilný telefón, počítač - elektronická pošta, internet),
- d) jazyk ako dorozumievací prostriedok (výučba svetových jazykov, rozšírenosť a využitie

- cudzích jazykov),
e) jazyk štandardný, hovorový, slang, odborný a pod.

18. Masmédiá

- a) typy masovokomunikačných prostriedkov (ich využitie, výhody, nevýhody),
- b) tlač (noviny, časopisy, rubriky) - výber, nákup, čítanie – obľúbené články,
- c) rozhlas, televízia (obľúbené typy programov, sledovanosť),
- d) vplyv masmédií na život jednotlivca, rodiny i spoločnosti,
- e) internet a jeho vplyv na človeka a spoločnosť.

19. Mládež a jej svet

- a) charakteristika mladých (zovňajšok, móda; vnútorná charakteristika: typické vlastnosti, záujmy),
- b) postavenie mladých v spoločnosti (práva a povinnosti, možnosti štúdia, práca, mladé rodiny),
- c) vzťahy medzi rovesníkmi a generačné vzťahy (konflikty - príčiny, prejavy, dôsledky),
- d) nezdravé javy v živote mladých (násilie, gamblerstvo, drogy),
- e) predstavy mladých o budúcnosti (očakávania, túžby, obavy).

20. Zamestnanie

- a) typy povolání (fyzická a duševná práca), voľba povolania, jej motivácia,
- b) trh práce (ponuka pracovných miest a nezamestnanosť, žiadosť o zamestnanie, profesijný životopis, prijímací pohovor),
- c) pracovný čas a voľný čas (zdokonaľovanie práce, nové technológie),
- d) pracovné príležitosti doma a v zahraničí, pracovné podmienky (mzda, sociálna starostlivosť),
- e) kariéra a rodinný život, zamestnanosť žien (materská dovolenka), rekvalifikácia, dôchodcovia.

21. Veda a technika v službách ľudstva

- a) život kedysi a dnes (výdobytky vedy a techniky a životná úroveň, prístroje v domácnosti),
- b) pozoruhodné objavy a vynálezy vedy a techniky,
- c) veda a technika v službách človeka (elektronika, informatika, jadrová fyzika...),
- d) zneužitie vedy a techniky (zbrane, závislosti, násilie, konzumná spoločnosť, civilizačné choroby),
- e) človek a veda a technika v budúcnosti (nahradenie učiteľa počítačom, deti a počítače, únik mozgov).

22. Vzory a ideály

- a) pozitívne a negatívne charakterové vlastnosti, ideálny človek, kritériá hodnôt,
- b) človek, ktorého si vážim,
- c) skutoční a literárni hrdinovia,

- d) hrdinom sa človek nerodí, ale sa ním stáva (konanie človeka v hraničnej situácii),
- e) ja ako hrdina.

23. Vzťahy medzi ľuďmi

- a) medzil'udské vzťahy (v rodine a v škole, susedské, generačné),
- b) priateľstvo a láska (hodnotový systém, postoje, stretnutia, oslavy),
- c) spoločenské problémy (vzťah spoločnosti a jednotlivcov k postihnutým, závislým a bezdomovcom),
- d) negatívne javy (agresivita, vandalizmus, egoizmus, ľahostajnosť),
- e) možnosti riešenia konfliktov.

24. Slovensko

- a) krajina a obyvatelia,
- b) miesta, ktoré by som odporučil cudzincom,
- c) zvyky, tradície, konvencie,
- d) stereotypy a predsudky,
- e) miesto Slovenska v zjednotenej Európe.

25. Krajina, ktorej jazyk sa učím

- a) krajina a obyvatelia,
- b) miesto, ktoré by som rád navštívil,
- c) výnimočnosť, zvyky, tradície a konvencie,
- d) stereotypy a predsudky,
- e) zjednotená Európa.

CIEĽOVÉ KOMPETENCIE

Cieľové kompetencie sú všeobecne formulované požiadavky na vedomosti a schopnosti, ktoré si má žiak osvojiť, ak chce štúdium ruského jazyka ukončiť maturitnou skúškou.

Všeobecné kompetencie

Všeobecné kompetencie používateľa cudzieho jazyka zahŕňajú jeho vedomosti a praktické schopnosti, osobnú zainteresovanosť aj schopnosť učiť sa.

Žiak:

- uplatňuje vedomosti týkajúce sa zemepisných, hospodárskych, spoločensko-ekonomických a kultúrnych reálií,
- porovnáva reálie krajín, kde sa hovorí ruským jazykom s reáliami vlastnej krajiny,
- správa sa v súlade s konvenciami príslušných krajín,
- uplatňuje získané vedomosti a schopnosti v každodennom živote,
- chápe potrebu celoživotného vzdelávania sa v cudzom jazyku,
- získava nové vedomosti a schopnosti uvedomelo,

- opakuje si osvojené vedomosti a dopĺňa si ich,
- uplatňuje stratégie učenia sa cudzieho jazyka,
- uplatňuje osvojené vedomosti a schopnosti v príprave na svoje budúce povolanie.

Komunikačná jazyková kompetencia

Na uskutočnenie zámeru a potrieb sa vyžaduje správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné v krajinách, kde sa ruským jazykom hovorí. Komunikačná jazyková kompetencia zahŕňa nasledovné zložky:

a) jazykové kompetencie

Žiak vie a používa:

- slovnú zásobu vrátane frazeológie v rozsahu komunikačných situácií a tematických okruhov (lexikálna kompetencia),
- morfológické a syntaktické javy (gramatická kompetencia), slovotvorbu a funkcie gramatických javov (sémantická kompetencia),
- zvukové a grafické prostriedky jazyka (fonologická kompetencia: ortografická a ortoepická).

b) sociolingválne kompetencie

Žiak vie:

- komunikovať v rôznych spoločenských úlohách v bežných komunikačných situáciách, používať verbálne a neverbálne výrazové prostriedky v súlade so sociokultúrnym úzom v rusky hovoriacich krajinách,
- správne reagovať v rôznych spoločenských situáciách (pozdravy, oslovenie, nadviazanie rozhovoru, zvolania),
- dodržiavať konvencie slušnosti (vyjadrenie záujmu o druhého, výmena názorov, informácií, vyjadrenie obdivu, srdečnosti, pohostinnosti, obdarovanie, vyhýbanie sa priamym príkazom, vyjadrenie poľutovania, ospravedlnenia, vyhýbanie sa opravovaniu, protirečeniu, poučovaniu, primerané používanie slov ďakujem, prosím, vyhýbanie sa vyjadreniu asertívnej nadradenosti, neprimeranému sťažovaniu sa, neprimeranej nespokojnosti),
- používať výrazy ľudovej múdrosti (príslovia, porekadlá, ustálené spojenia), si uvedomiť rozdiely registra (veľmi formálneho, formálneho, neformálneho, rodinného, intímneho).

Žiak dokáže uplatňovať širokú škálu jazykových funkcií, používajúc bežné prostriedky neutrálneho štýlu. Uvedomuje si konvencie slušnosti a podľa nich aj koná.

Uvedomuje si najvýznamnejšie rozdiely medzi zvyklosťami, postojmi, životnými hodnotami v krajinách, ktorých jazyk sa učí, a porovnáva ich s vlastným postojom, životnými hodnotami a zvyklosťami vo vlastnej krajine.

c) pragmatické kompetencie

Žiak vie:

- ako prehovoriť (zámer, téma, následnosť, príčina, kohézia, koherencia, štýl, register, rétorika),
- ako funkčne využívať jazykové prostriedky na získavanie informácií, vyjadrenie postojov (súhlas, nesúhlas), na vyjadrenie modalít (povinnosť, schopnosť), vôle (túžby, zámery), emócií (radosť, uspokojenie, nevôľa, záujem, prekvapenie, rozčarovanie, strach), na vyjadrenie etických zásad (ospravedlnenie, ľútosť, poľutovanie, súhlas, nesúhlas, pozdravenie, žiadosť, odmietnutie, začatie, udržiavanie a ukončenie rozhovoru),
- ako zostaviť prehovor vzhľadom na interaktívnu (výmena informácií) alebo transaktívnu (sprostredkovanie informácií) schému.

KOMUNIKAČNÉ JAZYKOVÉ ČINNOSTI A STRATÉGIE

V oboch častiach maturitnej skúšky (externej i internej) sa preverujú receptívne (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením) a produktívne (ústny prejav a písomný prejav) rečové činnosti a stratégie.

Počúvanie s porozumením

Žiak rozumie krátkym jednoduchým monologickým, dialogickým a kombinovaným ústnym prejavom informatívneho charakteru s tematikou každodenného života, ktoré sú prednesené v štandardnej ruštine a primeranom tempe reči.

Cieľové požiadavky

Žiak rozumie:

- prejavu ako celku, téme a hlavnej myšlienke, rozumie podstatným a špecifickým informáciám, vie rozlíšiť hovoriacich,
- jednoduchým prejavom informatívneho charakteru s tematikou každodenného života (oznamy, inštrukcie, opisy, odkazy) v primeranom tempe reči a v štandardnom jazyku,
- kratšiemu jednoduchšiemu prejavu naratívneho charakteru (zážitok, príbeh),
- podstatným informáciám v jednoduchých prednáškach, ak mu je tematika známa a ak sú prednesené v primeranom tempe reči a zreteľne,
- podstatným informáciám rozhlasových správ s tematikou každodenného života, ktoré sú prednesené v primeranom tempe reči.

Žiak dokáže:

- porozumieť živej alebo vysielanej spisovnej reči na známe aj neznáme témy, s ktorými sa bežne stretáva v osobnom, spoločenskom, akademickom alebo pracovnom živote. Iba mimoriadny hluk v okolí, neadekvátna štruktúra prejavu a/alebo používanie idiómov ovplyvňuje jeho schopnosť porozumieť.
- pochopiť hlavné myšlienky propozične a jazykovo zložitej reči na konkrétne aj abstraktné témy, ktoré sú podané v spisovnom jazyku, vrátane odborných diskusií vo svojom odbore,

- sledovať dlhšiu a zložitú argumentáciu za predpokladu, že téma je dostatočne známa a postup prezentácie je vyznačený explicitnými prostriedkami (SERR, s. 68).

Čítanie s porozumením

Žiak rozumie jednoduchým textom informatívneho a faktografického charakteru, primerane náročným textom s tematikou každodenného života a jednoduchším beletrizovaným textom.

Cieľové požiadavky

Žiak:

- vie získať informácie z primerane náročných textov (tabuľky, grafy, oznamy, nápisy, inzeráty) a vhodne používa stratégie čítania,
- rozumie obsahu jednoduchšieho autentického textu,
- vie pochopiť tému a hlavnú myšlienku primerane náročného textu,
- vie vyhľadať špecifické a detailné informácie v jednoduchšom texte,
- vie rozlíšiť základné a rozširujúce informácie v jednoduchšom texte s jasnou a logickou štruktúrou,
- vie odhadnúť význam neznámych slov na základe kontextu v jednoduchšom texte,
- vie zachytiť a pochopiť logickú štruktúru jednoduchšieho textu aj na základe obsahu textu.

Žiak:

- dokáže čítať do značnej miery samostatne, pričom používa techniku a rýchlosť čítania, zodpovedajúcu rôznym textom a účelom a dobre sa orientuje pri výbere orientačných materiálov,
- má širokú aktívnu slovnú zásobu na čítanie, ale málo frekventované idiómy mu môžu spôsobiť určité ťažkosti (SERR, s. 71).

Ústny prejav - interakcia

Žiak vie jazykovo správne a primerane reagovať v bežných životných situáciách. Dokáže bezprostredne nadviazať rozhovor na témy z každodenného života.

Žiak dokáže:

- používať jazyk plynulo, presne a účinne v širokom rozsahu všeobecných, akademických, profesijných tém alebo tém na voľný čas a jasne označuje vzťahy medzi myšlienkami,
- komunikovať spontánne a gramaticky správne bez toho, aby musel obmedzovať rozsah toho, čo chce povedať a volí takú rovinu formálnosti, ktorá zodpovedá daným okolnostiam,

- zúčastniť sa na interakcii natoľko plynulo a spontánne, že mu to umožňuje viesť bežný rozhovor s rodenými hovoriacimi a udržiavať s nimi vzťahy bez toho, aby to pre niektorého účastníka komunikácie znamenalo zvýšené úsilie,
- naznačiť, akú dôležitosť pripisuje udalostiam a zážitkom, dokáže jasne vysvetliť a obhájiť názory pomocou vhodných argumentov (SERR, s. 76).

Ústny prejav - produkcia

Žiak vie súvislo a s využitím jednoduchších jazykových prostriedkov hovoriť o svojich skúsenostiach, pocitoch, zážitkoch. Vie odôvodniť a vysvetliť svoj názor. Dokáže porozprávať jednoduchý príbeh a prerozprávať obsah prečítaného alebo vypočutého textu a vyjadriť svoj postoj.

Cieľové požiadavky

Žiak:

- reaguje na podnety jazykovo správne, zrozumiteľne a primerane situácii,
- vie začať, udržiavať a ukončiť rozhovor,
- vie správne reagovať na partnerove repliky v prirodzených a simulovaných situáciách, v situačných dialógoch,
- vie predniesť krátky monológ na určitú tému,
- vie opísať obrázky, mapy, diagramy, porovnať ich a vysvetliť súvislosti.

Písomný prejav

Žiak vie napísať jednoduchý súvislý prejav na témy z každodenného života a dokáže vyjadriť svoje postoje, pocity a dojmy. Vie správne používať základné lexikálne, gramatické, syntaktické a štylistické prostriedky vo formálnom a neformálnom písomnom prejave. Správne používa kompozičné postupy s ohľadom na obsah, adresáta písomného prejavu a slohový útvar.

Cieľové požiadavky

Žiak vie písomne vytvoriť:

- krátky oznam, správu, odkaz, ospravedlnenie,
- primerane náročný súkromný list,
- kratší úradný list: žiadosť o informáciu, sprievodný list, krátku správu,
- opis predmetu, miesta, osoby, udalosti,
- príbeh (rozprávanie),
- krátky súvislý slohový útvar s vyjadrením vlastného názoru a pocitov.

Písomná interakcia

Žiak dokáže vytvoriť jasný, podrobný opis na široký okruh tém vzťahujúcich sa na vlastnú oblasť záujmu (SERR, s. 60).

Písomný prejav

Žiak dokáže napísať jasný, podrobný text na celý rad tém vzťahujúcich sa na jeho oblasť záujmu, pričom syntetizuje a vyhodnocuje informácie a argumenty z celého radu zdrojov (SERR, s. 63).

Písomný prejav – všeobecná písomná produkcia

Žiak dokáže presvedčivo vyjadrovať nové informácie a názory v písomnej forme a oznamovať ich iným (SERR, s. 85).

Písomný prejav – korešpondencia

Žiak dokáže napísať listy vyjadrujúce stupne emócie a osvetľujúce osobnú dôležitosť udalostí a skúseností a vo svojej odpovedi dokáže reagovať na novinky a názory pisateľa listu (SERR, s. 85).

JAZYKOVÉ KOMPETENCIE

Nasledujúce príklady ilustrujú funkcie jazykových prostriedkov. Príklady uvádzané pri jednotlivých gramatických javoch zdôrazňujú funkčnosť gramatických štruktúr. Z toho dôvodu pri jednoduchých gramatických javoch slúžia príklady len na ilustráciu (viď zámenná).

Jazykové prostriedky

1. Zvuková stránka jazyka

Žiak ovláda:

– výslovnosť:

- tvrdých a mäkkých spoluhlások
- tvrdých a mäkkých slabík (s jotovanými a nejotovanými samohláskami, s tvrdým a mäkkým znakom)
- samohlások v prízvučnej a neprízvučnej pozícii (redukcii)
- zvratnej častice -sia (-tsia, -ťsia)
- adjektívnych koncoviek: -ogo, -ego
- spoluhláskových skupín: -čť-, -čň-, -gk-, -gč-, -stn-, -zdn-, -lnc-
- zdvojených spoluhlások: -nn-, -ss-, -ll...
- spoluhlások na konci slova (spodobovanie): -ov...
- predložiek *v, s, ot, k, bez, ob* so slovami začínajúcimi sa na samohlásku (v okne, s otcom, ob etom)
- stály a pohyblivý prízvuk v osvojených slovách
- rytmus a intonáciu oznamovacích, opytovacích, rozkazovacích a zvolacích viet
- rytmus a intonáciu emocionálne hodnotiacich viet
- rytmus a intonáciu nadvetných celkov

2. Grafická stránka jazyka

Žiak ovláda:

- správne písanie všetkých malých i veľkých písmen ruskej abecedy
- rozdiely medzi hláskou a písmenom
- ruskú azbuku v abecednom poriadku

Žiak vie:

- vyjadriť graficky mäkkosť a tvrdosť párových spoluhlások
- vyjadriť graficky *j* v rôznych polohách
- aplikovať vedomosti o písaní samohlások po spoluhláskach: *ž, č, š, šť, c*
- pravopis slabík: *gi, ki, chi*
- aplikovať vedomosti o písaní záporovej častice *ne* pri slovesách
- správne písať mäkký znak v slovesných tvaroch
- pravopis zdvojených spoluhlások vo frekventovaných ruských a prevzatých slovách (*ruskij, Rossija, klass, iskusstvo...*)
- aplikovať poznatky o písaní predpôň: *raz-/ras-, iz-/is-, voz-/vos-, bez-/bes-*
- správne používať veľké písmená v názvoch štátov a dôležitých medzinárodných organizácií a sviatkov
- správne písať názvy národov, národností a obyvateľov miest
- aplikovať vedomosti o písaní čiarky (za oslovením, pred a za slovom *požalujsta...*)
- správne používať interpunkčné znamienka v osvojených typoch viet

3. Lexika

Žiak vie:

- aktívne používať 2000 - 4000 lexikálnych jednotiek vrátane zdvorilostnej rečovej etikety a ustálených slovných spojení
- používať asi 500 - 1000 lexikálnych jednotiek určených na receptívne osvojenie pri čítaní a posluchu
- chápať významové rozdiely medzi slovenčinou a ruštinou
- tvoriť nové slová predponami, príponami, skladaním, odvodzovaním
- rozlišovať a používať synonymá, antonymá, homonymá a viacvýznamové slová
- chápať viacvýznamovosť slov v rôznych kontextoch
- pochopiť internacionalizmy a odvodené slová
- dešifrovať frekventované skratky a skrátene slová
- používať rôzne druhy slovníkov: prekladový, výkladový, frazeologický
- nájsť vhodnú lexému vo viacvýznamovom slovníkovom hesle

4. Morfológia

Podstatné mená

Žiak vie:

- určiť rod a číslo podstatných mien (poznajú rozdiely medzi slovenčinou a ruštinou)

- rozlišovať životné a neživotné podstatné mená, správne tvoriť 4. pád množného čísla
- skloňovať podstatné mená podľa tvrdých a mäkkých skloňovacích vzorov
- skloňovať frekventované podstatné mená neproduktívneho typu (brat, drug, syn, puť, mať, doč, imia, vremena...)
- tvoriť 1. pád množného čísla frekventovaných podstatných mien koncovkou -a/-ja (adresa, berega, učitelja, pojezda...)
- používať správne predložkové väzby podstatných mien
- rozlišovať nesklonné podstatné mená
- skloňovať ruské a cudzie priezviská

Prídavné mená

Žiak vie:

- skloňovať akostné a stavové prídavné mená a spodstatnené prídavné mená podľa tvrdého a mäkkého skloňovacieho vzoru
- tvoriť k prídavným menám synonymá, antonymá
- tvoriť jednoduchý a opisný tvar 2. stupňa prídavných mien
- tvoriť jednoduchý a opisný tvar 3. stupňa prídavných mien
- tvoriť a používať frekventované krátke tvary prídavných mien
- tvoriť správne tvary privlastňovacích prídavných mien (otcov, mamin)
- správne spájať prídavné mená s podstatnými menami (rod, číslo, pád)

Zámená

Žiak vie:

- tvoriť správne tvary osobných a privlastňovacích zámen vo všetkých pádoch
- používať správne tvary opytovacích a vzťahných zámen (kto, čo, kakoj, kotoryj, čej)
- tvoriť a správne používať ukazovacie zámená (etot, tot, takoj)
- správne používať neurčité a záporné zámená (kto-to, čo-to, kto-nibuď, koje-kto, nikto, ničto, nikakoj, ničej)

Číslovky

Žiak vie:

- rozlišovať základné a radové číslovky
- používať správne tvary základných čísloviek od 1 - 1 000 000, skloňovať ich
- tvoriť správne tvary radových čísloviek a skloňovať ich
- používať vo vetách správne väzby základných čísloviek s počítaným predmetom (podstatným a prídavným menom)
- tvoriť a používať správne tvary čísloviek v dátumoch a letopočtoch
- vyjadriť rozdiel hodnôt (staršie na 5 let, vyše na 2 metra)
- vyjadriť približnosť (let 30, časov v šest')
- vyjadriť čas (polovina piatogo, bez desiati vosem)
- používať desatinné čísla, percentá, zlomky

Slovesá

Žiak vie:

- tvoriť neurčitok slovíes
- používať správne tvary slovíes v prítomnom čase (1. a 2. časovanie)
- tvoriť správne tvary zvratných slovíes, poznať rozdiely v porovnaní so slovenčinou (igrať, stať, ostaťsia...)
- časovať slovesá s príponou: -ova-, -eva- (tancevať, risovať)
- časovať vybrané slovesá so zmenou kmeňovej spoluhlásky (pisať...)
- časovať vybrané neproduktívne slovesá (byť, piť, jesť, dať, dávať, jesť, jechať, žiť, idti, otkryť, nadeť, stať, brať, vesti, vzjať, ždať, zvať, načať, peť, poňať...)
- rozlišovať a používať slovesá pohybu (idti - chodiť, jechať - jezdiť...)
- používať slovesá pohybu s predponami (vyjti - ujti, prijechať, dojechať...)
- prakticky používať modálne slovesá (moč, choteť...)
- rozlišovať lexikálny význam dokonavých a nedokonavých slovíes
- tvoriť a používať správne tvary budúceho času slovíes
- tvoriť a používať správne tvary minulého času slovíes
- tvoriť rozkazovací spôsob slovíes
- tvoriť podmieňovací spôsob (minulý čas + častica by)
- transformovať vety s prídavnými a prechodníkmi na podrad'ovacie súvetia

Príslovky

Žiak vie:

- tvoriť príslovky odvodzovaním od prídavných mien, podstatných mien, zámen, čísloviek a používať ich vo vetách
- tvoriť a používať neurčité a záporné príslovky s časticami (-nibud', -to, ni-, ne-)
- tvoriť a používať jednoduchý a opisný tvar 2. a 3. stupňa prísloviek
- používať modálne príslovky (nado, nužno, neľzia...)

Predložky

Žiak vie:

- používať predložky s podstatnými menami a zámenami, predložkovými väzbami, vyjadriť predmetové a príslovkové vzťahy
- význam predložiek *s, iz, o, ob, u, na, v, za, k, nad, pod,перед, po, do, vokrug, ot, posle, dl'a, iz-za, blagodaria, za - do, v tečenije, krome, mimo, nesmotrja na* a správne ich použiť
- odlišnú formu predložiek interferujúcich so slovenským jazykom (protiv, između, sredi, okolo, čerez, pri)

Spojky

Žiak vie:

- správne používať prirad'ovacie spojky: *i, tože, takže, ni-ni, ne toľko-no i, no, a, vsio-taki, odnako, ili, ili-ili, to-to, libo, potomu, poetomu*
- používať vo vetách podrad'ovacie spojky: *čto, čtoby, kogda, jesli, choťa, poka, potomu čto, blagodaria tomu, čto, iz-za togo, čto, перед тем как, прежде чем, do togo как, после*

togo kak, v to vremena kak, tak kak

Častice

Žiak vie:

- správne používať častice *ne, ni, li, že, by, to, nu, liš, ješčo, razve* a pozná ich význam

5. Syntax

Žiak vie:

- tvoriť oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie vety
- utvoriť z oznamovacích viet opytovacie a rozkazovacie vety
- tvoriť kladné a záporné vety
- vyjadriť úplný, čiastočný a zosilnený zápor vo vete (net, ne, ni)
- tvoriť jednoduché vety s neurčitkom sloviem (vyjadrenie žiadosti, prosby, rady)
- tvoriť vety s modálnymi slovami (nužno, nado, neľzia, neobchodimo, dolžen, prid'otsia)
- vyjadriť slovenské sloveso mať/nemať v rôznych významoch (mať vo vlastníctve, mať povinnosť, mať možnosť, mať rád...)
- vyjadriť slovenské sloveso byť/nebýť v rôznych významoch (nachádzať sa, existovať; sponový význam)
- tvoriť pomocou spojok prirad'ovacie a podrad'ovacie súvetia
- pretvoriť priamu reč na nepriamu a naopak, správne používať časticu *li*
- zapamätať si rozdiel vo väzbe medzi ruskými a slovenskými slovesami bez predložky: želať, prosiť, dobyť'sia, ždať, ne slyšať (čego?), pozdravľať, blagodarit', zabyť, prostiť (kogo?), bolet' (čem?, za kogo?), vladet', uvlekať'sia, rukovodiť (čem?)...
- zapamätať si rozdiel vo väzbe medzi ruskými a slovenskými slovesami s predložkou: igrať v (čto?), učastvovať v (čom?), bolet' za (kogo?), vyjti zamuž za (kogo?), ženiť'sia na (kom?), gotoviť'sia k (čemu?), vspomniť, zabotiť'sia o (kom, čom?), lečiť'sia ot (čego?), pozdravľať s (čem?)...
- zapamätať si rozdiel vo väzbe medzi ruskými a slovenskými podstatnými menami bez predložky: pamjatnik (komu?)

Kulturoológia

Žiak si osvojí jednotlivé pojmy a ich obsah tak, aby im rozumel pri komunikácii, vedel ich správne identifikovať, zaradiť a využiť v ústnej a písomnej reči.

Umelecká kultúra

Literatúra

Spisovatelia: Puškin, Lermontov, Gogol', Dostojevský, Tolstoj, Čechov, Gorkij, Blok, Majakovský, Šolochov, Solženicyn, Achmatovová, Jesenin, Pasternak, Cvetajevová, Bunin, Brodskij, Bulgakov.

Literárne diela: Slovo o pluku Igorovom, Eugen Onegin, Medený jazdec, K. A. P. Kern, Boris Godunov, Kapitánova dcéra, Rozprávka o cárovi Saltánovi, Párus, Démon, Hrdina našich čias, Revízor, Mŕtve duše, Taras Bul'ba, Biele noci, Zločin a trest, Idiot, Bratia Karamazovci, Vojna a mier, Anna Kareninová, Vzkriesenie, Čajka, Ujo Váňa, Višňový sad, Tri sestry, Váňka, Spať len spať, Detstvo, Moje univerzity, Medzi ľuďmi, Flauta chrbtica, Oblak v nohaviciach, Anna Sneginová, Odvaha, Mne sa páči, Doktor Živago, Tichý Don, Osud človeka, Jeden deň Ivana Denisoviča, Súostrovie Gulag, Majster a Margaréta.

Výtvarné umenie

Maliari: Rubľov, Repin, Kramskoj, Surikov, Levitan, Serov, Vasnecov, Perov, Ajvazovskij, Vrubeľ, Petrov-Vodkin, Chagall, Kandinskij, Malevič, Gončarovová.

Diela: Trojica, Ruská krásavica, Portrét Musorgského, Neznáma, Nečakali, Burlaci na Volge, Bojarka Morozovová, Ráno pred popravou strelcov, portréty Tolstého a Dostojevského, Zlatá jeseň, Bohatieri, Al'jonuška, Trojka, Dievčatko s broskyňami, Kozáci, Deviata vlna, Démon, Ja a dedina, Čierny štvorec na bielej stene, Kúpanie červeného koňa.

Sochári: Muchinová, Golubkinová, Neizvestnyj.

Diela: Mysliteľ, Robotník a kolchozníčka.

Grafici, ilustrátori, fotografi: Favorskij, Verejskij, Rodčenko.

Architekti: Baženov, Rastrelli, Melnikov, Tatlin, Ceretelli (Manéžne námestie).

Hudba

Hudobní skladatelia: Glinka, Borodin, Rimskij-Korsakov, Musorgskij, Čajkovskij, Prokofiev, Rachmaninov, Šostakovič, Stravinskij.

Hudobné diela: Ivan Susanin, Knieža Igor, Sadko, Rozprávka o cárovi Saltánovi, Boris Godunov, Eugen Onegin, Labutie jazero, Spiaca krásavica, Luskáčik, Rómeo a Júlia, Popoluška, Vták-ohnivák, Petruška, Svätenie jari, Peter a vlk, Leningradská symfónia, Obrázky z výstavy.

Interpreti: Šaliapin, Obrazcovová, Richter, Ojstrach, Rostropovič.

Autorská pieseň: Vysockij, Okudžava, Pugačevová.

Balet: Plisecká, A. Pavlovová, Ulanovová, Nižinskij, Nurejev, Baryšnikov.

Divadelné a filmové umenie

Režiséri a herci: Stanislavskij, Lubimov, Mejerchold, Jermolovová, Ezejnštejn, Alexandrov, Orlovová, Tarkovský, Bondarčuk, Bodrov, Šukšin, Smoktunovskij, Končalovskij, Michalkov, Obrazcov, Menšikov, Maškov.

Filmy: Krížnik Potemkin, Andrej Rubľov, Ivanovo detstvo, Osud človeka, Balada o vojakovi, Žeriavy letia, Kaukazský zajatec, Unavení slnkom.

Zberatelia a organizátori kultúrneho života v Rusku:

Mamontov, Morozov, Tretiakov, Ďagilev, Botkin, Ščukin, Bachrušin.

Historická kultúra

Osobnosti ruskej histórie a politického života: Nestor, Oleg, Vladimír, Jaroslav Múdry, Vladimír Monomach, Ivan IV. Hrozný, Dmitrij Donskoj, Alexander Nevskij, Jurij Dolgorukij, Peter I., Katarína II., Alexander II., Mikuláš II., Suvorov, Kutuzov, Lenin, Stalin, Kolontajová, Žukov, Chruščov, Brežnev, Gorbačov, Jeľcin, Lichačov, Sacharov.

Udalosti: Kyjevská Rus, Prijatie kresťanstva, Kulikovská bitka, Moskovská Rus, Lžidimitriáda, Impérium Romanovovcov, Bitka pri Slavkove 1805, Vlastenecká vojna 1812, Povstanie dekabristov 1825, Zrušenie nevoľníctva 1861, Revolúcia 1917, Veľká vlastenecká vojna, Obdobie odmäku (otpeľ), perestrojka.

Geografická kultúra a umelecko-historické pamiatky miest Pohoria, jazerá, rieky, polostrovy, ostrovy: Ural, Kaukaz, Altaj, Volga, Jenisej, Don, Neva, Angara, Lena, Ob, Irtyš, Amur, Bajkal, Onežské a Ladožské jazero, Kaspické more, Kamčatka, Čukotka, Krym, Tajmír, Kola, Sachalín, Kurily.

Nové a staré názvy veľkých miest a oblastí: Moskva, Sankt-Peterburg, Leningradská oblasť, Kaliningradská oblasť, Jakutsko - Sacha, Nižný Novgorod, Jekaterinburg, Volgograd, Kiži, Kolomenskoje, Zolotoje koľco, Sergijev Posad - Zagorsk, Chrám Pokrova na Nerli, Novgorod, Vladivostok, Murmansk, Michajlovské, Jasná Poľana, Čajkovského dom-múzeum v Kline, Petrodvorec, Cárské Selo, Penaty, Przevalsk, Melichovo, Abramcevo.

Pamiatky Moskvy a Petrohradu: Chrám Vasilija Blaženého, Kremľ, Červené námestie, Veľké divadlo, Malé divadlo, Detské divadlo, Divadlo Obrazcova, Tretiakovská galéria, MGU, Šeremetievo 2, Lužniki, Puškinovo múzeum výtvarného umenia, Ostankino, Arbat, Novodevičí cintorín a kláštor, Divadlo na Taganke, Chrám Krista Spasiteľa, moskovské metro, Historické múzeum, Monument Petra I., Puškinov pamätník, Medený jazdec, Ermitáž, Zimný palác, Smolný palác, Alexandrovský stĺp, Zajačí ostrov, Petropavlovská pevnosť, Ruské múzeum, Nevský prospekt, Isaakijevský chrám, Piskarevský cintorín, Letný sad, Mariinské divadlo, Admiralita.

Veda a technika

Osobnosti: Lomonosov, Mendelejev, Mičurin, Pavlov, Landau, Ciolkovskij, Pirogov, Kapica, Kurčatov, Tupolev, Korol'ov, Gagarin, Tereškovová, Filatov, Amosov.

Lingvokulturoológia

Pojmy: matrioška, chochloma, palech, gžel', žostovské podnosy, dymkovská hračka, bogorodská hračka, pavlovská šatka, vologodské krajky, sarafan, valenky, lapti, ušanka, balalajka, samovar, bliny, boršč, peľmene, šči, kvas, sočeľnik, Maslennica, pominky, Roždestvo, venčanije, Pascha, pascha, novosel'je, "baňa", trojka, sputnik, lunochod, biele noci, kopejka, rubel', peredvižniki, Mocná hústka, Koník-hrbáčik, sedemmil'ové čižmy, obrus prestri sa, šapka-nevidimka, Ivanuška Duračok, Koščej Nesmrteľný, Vasilisa Prekrásna (Premúdra), lietajúci koberec, ZAGS, MCHAT, ZSSR, SNŠ, NEP, „Sovremennik“, Ruské sezóny, Dubna, Hviezdne mestečko, Ruská federácia, Federálne zhromaždenie, Rada federácie, Štátna дума, glasnosť, perestrojka.

Úpravy cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov z ruského jazyka úroveň B2 pre žiakov so zdravotným znevýhodnením

Žiaci so sluchovým postihnutím

Počúvanie s porozumením

Požiadavky, ktoré vyžadujú auditívnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa druhu a stupňa sluchového postihnutia.

Zvuková stránka jazyka

Požiadavky súvisiace s výslovnosťou sa upravujú a nepresnosti výslovnosti v interpretovaní textu sa nehodnotia.

Nepresnosti vo výslovnosti nie sú prekážkou v komunikácii v ruskom jazyku.

Žiaci so zrakovým postihnutím

Tematické okruhy

Požiadavky, ktoré vyžadujú vizuálnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa stupňa zrakového postihnutia.

Čítanie s porozumením

Požiadavky, ktoré vyžadujú vizuálnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa stupňa zrakového postihnutia.

Žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Nepresnosti vo výslovnosti nie sú prekážkou v komunikácii v ruskom jazyku.

Nepresnosti výslovnosti a plynulosti reči v interpretovaní textu sa nehodnotia.

Žiaci s telesným postihnutím

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s vývinovými poruchami učenia

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci chorí a zdravotne oslabení

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami správania

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami aktivity a pozornosti

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Použitá literatúra

GABRIŠOVÁ, E. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z ruského jazyka. Úroveň B2*. Štátny pedagogický ústav: 2009. 74 s. ISBN 978-80-89225-91-0.

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. 2006. 252 s. ISBN 80-85756-93-5.